

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

De Conversatione Apostolica - A Curatoribus Animarum piè & fructuosè instituenda ; Complectens varios & solidos modos juvandi & consolandi diversorum Statuum Personas afflictas, præcipuè aegras & captivas ...

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1680

§. 4. Quis modus in Visitatione Amicorum Apostolica observandus sit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49274)

mundi luminaria lucebant coram Hominibus, paulatim
 ex conversatione seculariū & confabulatione tepesacti
 pristina opera secularis vita miserabiliter ceciderunt! Quo
 quoties Operarius ad ejusmodi Visitationes exit, toties
 suadere deberet, sibi in aure illa Cant. 6. verba à DEO in
 furrari: Revertere, Salamitis, revertere, ut intueamur te,

IV. Denique *Opportunissimam* quoque decet esse Visitationem, juxta illud Salominis proverbium c. 25. *Mala an
 in lectis argenteis Serbum in tempore suo*, id est, sicut in
 aurea supra columnas posita singularem loco, in quo
 stunt, decorem, gratiamque conciliant; ita sermo quo
 oportuno tempore prolatus ipsi, qui cum profert, æstimat
 nem aliorum & benevolentiam promeretur. Ut autem
 portunus sit, tria tempora maximè cavenda sunt, ne in
 talis Visitatio suscipiatur. Primò. Cum in gravi perturba
 ne aut recenti luctu sunt constituti; tunc enim, ut Musca
 luctu, importuna est narratio & visitatio; eò quòd dolorem
 sensum suum, quem pauci comprimere possunt, aliis revel
 erubescant. Secundò. Cum festiva gaudia & ludos de
 suæ cum Amicis instituere decreverunt; tunc enim, cum
 riores esse cupiant, exosos habent, proculque abesse cupi
 ejusmodi severiores aut graviores arbitros. Tertiò. C
 negotiis variis implicati ac gravati sunt; tum enim, cum
 rumque toti immerfi sint talibus negotiis, non nisi cum
 gna violentia, ac indignatione à talibus curis abstrahunt
 Quo sanè in genere illustre iterum exemplum S. Ignatius
 liquit, de quo Ribadencira testatur, eum, cum ad Princip
 virum aliquando adire vellet, ejusque conveniendi copia
 fieret, quatuordecim horas jejunium expectasse, ut bene
 renda rei occasionem commodam, & opportunum allocu
 ni tempus obtineret.

§. IV.

Quis modus in Visitatione Amicorum Apo
 stolica observandus sit.

- I. Cùm Visitatio, de qua hoc loco agitur, per mutuum
 loquium potissimum tanquam potissimum in
 mentum perficiatur, meritò eandem ferè conditiones,

aliàs in similibus colloctionibus observandæ præscribun-
 tur, implere decet.

II. Et primò quidem *Apostolica seu sancta* fit hæc collo-
 cutio, quod fiet, si tota ad animas DEO lucrandas ordinetur,
 atque aded sermones, vel de rebus spiritualibus instituantur,
 vel certè si adiphoris vel indifferentibus de materijs habe-
 antur, per bonam & sanctam intentionem ad DEI gloriam &
 animarum lucrum ordinentur. Nam, ut sapienter S. Carolus
 Borromæus l. 4. Epit. Instit. monuit, plurimum refert ad Cle-
 ricalem dignitatem conservandam, omni tempore, omni que
 loco de spiritualibus rebus sermonem inferre; quia, ut Beata
 Virgo S. Brigittæ l. 3. revel. c. 15. revelavit, *quando bonus*
loquitur malis, efficiuntur boni ex auditu, & propter Spiri-
tum Dei bonum, & propter bonitatem docentis. Cujus doctri-
 næ alium etiam fructum P. Petrus Faber, ut Orlandinus l. 3.
 hist. Soc. n. 29. testatur assignabat, quando dicebat, ad præmu-
 niendum castimonix thesaurum, obstruendosque aditus infi-
 diatori nequissimo plurimum conducere, si mox ab initio
 congressus pios quis de Deo & divinis rebus sermones inferat,
 aut certè alijs pietatis officijs Religionem suam palàm ac pu-
 blicè profiteatur; sic enim, dum suæ famæ servit, cæterosque
 à flagitio suæ probitatis opinione coërcet, unâ, eâdemque
 operâ & pudori suo consulat, & alieno. De ipso certè Fabro
 Raderus in vita P. Canisij l. 1. c. 2. hoc memorati P. Canisij
 testimonium refert: Nullum ex illius ore verbum, sive in
 usu, familiarique congressione, sive, dum mensæ accumbit,
 prodire audio, nisi quod DEI honorem & pietatem sonet; ne-
 que tamen ob facundiam audientibus gravis & molestus est.
 Idem de S. Antonio testatus est S. Athanasius in vita, dum di-
 xit: Sermo ejus Sale conditus, consolabatur mæstos, docebat
 infscios, concordabat iratos, omnibus suadebat, nihil amorî
 Christi anteponendum, proponebatque ante oculos, bono-
 rum magnitudinem futurorum, & DEI clementiam, & bene-
 ficia retexebat. Hinc ulterius hujus exercitij, conversatio-
 nisque fructum explicans, quis, inquit, non tristitiam apud
 Antonium mutavit in gaudiû? quis non iram vertit in pacè?
 quis orbitatis luctum non ad ejus temperavit aspectum? quis
 non mœrore paupertatis, quo premebatur, abjecto statim, &
 divitum despexit opulentiam, & in sua lætatus est paupertate?

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

quis post lassitudinem Monachus non ejus est adjutus hoc Quatuor
tu! quis adolescentis ætatis accensus ardoribus non ex errore
admonitu pudicitia amator fuit? quis vexatus à Diabolo præ se
medela rediit? quis inimici cogitationibus distractus, edoctus
tempestate sopitâ, sereno non regressus est animo. Instru-

III. Secundò *prudens* quoque sit eadem collocutio, oportet
ter; quæ prudentia in tribus maximè capitibus cõsistit. Primum
Ut, quemadmodum S. Ignatium P. Maffeus l. 3. c. 11. frequen-
testatur, sermonis initia alijs concedat, extrema sibi reservet
caveâtq; , ne de rebus etiam divinis ineptè, vel ad fatietatem
ac fastidium tractet; quod ipsum etiã S. Franciscus Xavieri
teste Turfellino l. 6. c. 11. faciebat, ut qui salubres sermones
ne fatietatè afferrent, mirâ solertiã, varietatèq; miscere
sueverat. Secundò. Ut sermonem iis, quibuscum loquitur
prudenter accommodet; sic iterum Ribadeneira l. 3. c. 11.
S. Ignatium fecisse testatur sequentibus verbis: *Ad omnia
ingenia facile aptare, sermonemq; temperare novit. Cum
tate deditis de rebus sacris; cum eruditissimâ doctrinâ collo-
miscere; cum milite de re militari; cum fabris de re fabri-
agere, ut mox tandem de Deo sermo subjiceretur.* Tertiò
quemadmodum idem S. Ignatius iterum faciebat in omni
sermone, maximèque in pacificandis hominum animis,
controversis rebus definiendis, tractandisque divinis re-
eam moderationem, cautionemque adhibeat, ut nihil
prudenter excidat, sed verbum quodcunque nostrum cogit
ad multorum aures perventurum.

IV. Tertiò *Amabilis, gratâque* esse debet eadem col-
locutio; qualis erit, si primò diligenter attendat, de qua re
cum quo conversatur, libenter loquatur, & aliquam diu in
hæreat. Secundò. Si ostendat, se magnam de ipso, & illius
rebus æstimationem fovere. Tertiò. Si dicta, facta que
lius, præsertim indifferentia, aut non manifestè mala in
liorem partem interpretetur, docendo, quomodo id bene
aut fieri possit sine peccato, cum tali videlicet, vel tali circum-
stantia, quam illum adhibuisse, se non dubitare ostendet.
enim ille animum colloquentis summopere probabit; ac
cet fortè tunc temporis debitam cautionem in verbo vel op-
re non adhibuerit, tamen jam sine ulla læsione, quomodo
rectè fieri debeat, edoctus in posterum debito modo id fac-

Quartò. Si illi spatium loquendi & occasionem præbeat, in-
terrogando, vel dicta per suavem jocum illi accommodando,
præsertim si in spiritualibus non sit rudis, vel saltem alioqui
caoctus; modò non det ullum indicium, se illum ex professo
instruere velle.

V. Quartò *Innocua*, vel maximè etiã debet esse collocutio,
id est, ut nemini vel detrahendo, vel murmurando, vel aliã
frequãvis ratione offendendo noceat; cùm enim is, qui audit,
meritò cogitari possit, Operarium, qui de alijs coram se sic
loquitur, etiam coram alijs de se audiente pariter locutu-
rum, hoc ipso suspectam & exosam illius charitatem habere
incipiet, atque adeò minùs benevolè sermones ipsius exci-
piet. Unde si uspiam alibi, hïc regula à S. Bonaventura in spec.
discipl. p. 3. c. 3. assignata observari debet: *Erubescant dice-
re de absente, quod cum charitate non possent dicere coram
ipso.* Imò & regula ipsius Spiritus Sancti Eccl. 19. dicentis:
*Audisti verbum adversus Proximum tuum: commoriatur in
te, fidens, quoniam non te disrumpet.* Quo in genere singula-
riter iterum S. Ignatius excellebat, de quo sic scribit Ribade-
neira l. 5. c. 6. In laudando parcus fuit, in vituperando parcis-
simus. Superlativis (ut vocant) vix utebatur nominibus. De
alijs nunquam detraxit, detrahentibus aures nunquam pate-
fecit. Alienorum vitia etiam publica, & quæ in ore omnium
versarentur, in sermone quotidiano ipse nunquam usurpabat,
& in illa, ne alij incurrerent, cavebat. Si quid tamen alijs ex-
cidisset, ipse vel elevabat, vel etiam excusabat factum, aut
animum certè & voluntarem. Quòd si rei atrocitas excusan-
di, minuendique omnes aditus præcluderet, eò perfugiebat:
Nolite ante tempus judicare. DEVS solus intuetur cor. Do-
mino quisque suo stat, aut cadit. Cùm autem gravissimè ju-
dicabat, id unum dicere solebat: Ego quidem hoc non fecis-
sem. De erratis Domesticorum mirum silentium: neque, si
quid minùs decenter ab aliquo admissum esset, cuiquam ape-
riebat, nisi fortè ut emendaret, & tunc quidem tam modestè
ac mansuetè, tam existimationi illius, qui peccaverat, ami-
cè, ut, si unus testis satis esset ad remedium, duos non adhibe-
ret, nudamque culpam poneret ante oculos, nullã adhibitã
contentione, aut reprehensione verborum.

VI. Quintò denique *gravis seu seria* etiam collocutio

esse debet, ita ut Operarius sibi de verbis & sermonibus dictum existimet, quod S. Augustinus in regula suis Religiosis de moribus scripsit dicens: *In omnibus moribus vestris sermonibus nihil fiat, quod cuiusquam offendat aspectum (& auditum) sed quod vestram deceat sanctitatem.* Unde omnibus jocis & facetijs risum cientibus sedulo abstinere debet, eumque in finem memorabilis sententiæ à S. Bernardo const. mor. c. 13. prolata meminissem; *inter saculares nugæ rane sunt; in ore Sacerdotis blasphemia. Consecrasti os tuum, ut es vangelio; talibus jam aperire illicitum: assuefacere sacrum est. Labia Sacerdotis, ait Malachias c. 10. custodiant ad sententiam & legem ex ore ejus requirent, non nugæ profecto post fabulas.* Cujus ulteriorem rationem assignant Clemens Alexandrinus l. 2. de pœd. S. Basilius, S. Bernardus, & alij SS. Patres quod scilicet, cum verba omnia à cogitatione & moribus manent, fieri non possit, ut verba aliqua proferantur ridicula quæ non à moribus ridiculis oriri, atque adeò Sacerdotes qui nihil nisi sanctum & honestum in pectore continere dicitur, merito dedecere credantur. De S. Chrysothomo certe statur Metaphrastes, non modò ipsum ab ejusmodi ludicris ridiculis sermonibus abstinuisse, sed neque alijs, ut de similibus loquerentur, permisisse. Præfertim verò hoc in genere S. Augustinus iterum excellebat, de quo Ribadeneira l. 5. c. 6. scribit: *Ejus sermo sententiarum, erat gravitate plenus, non quæ verborum copiâ, simplèxque potius & aperta videbatur, sed ratio, quàm aut amplificatio, aut confirmatio rerum, & contentio sententio. Atque hunc in modum magnam habebat ad perficiendum vim ejus Oratio, & tamen propensionem Animi in neutram in partem aperiebat. Illud erat in sermone prudentiæ, quòd, quæ gravia essent, & aliquid ponderis haberent, genijs multum hærebat, eaque levibus prætermisissis narrationibus ipsa ponderabat. Tanta ejus erat in sermone gravitas, atque efficacia, ut non tam humana videretur, quàm divina: quæ eunque enim volebat, impellebat homines non verborum (& nullâ vel copiâ, vel elegantia, sed vi sententiarum ac ponderis Pervicaces ac ferreos etiam emolliebat, flexibilèsq; ad omnia reddebat ac tractabiles, suòque imperio sic obedientes, ut ipsi, suamque mutationem sæpe mirarentur.*